

Propedeutika – vyšetření břicha

MUDr M. Dastych

Interní gastroenterologická klinika, FN Brno a Lékařská fakulta MU

Přednosta MUDr J. Dolina, PhD

- Anamnéza – „symptomy z GIT“
- Fyzikální vyšetření břicha
- Pomocné vyšetřovací metody

Anamnéza – symptomy GIT

- Anorexie
- Dysfagie (*klasická x paradoxní*)
- Odynofagie
- Pyróza
- Regurgitace
- Ruminace
- Dyspepsie
- Ructus

Anamnéza – symptomy GIT

- Nauzea
- Vomitus charakter zvratků
- Meteorismus
- Borborygmy
- Diarhoea
- Obstipace
- Ikterus
- Váhový úbytek

Příznaky dle orgánů

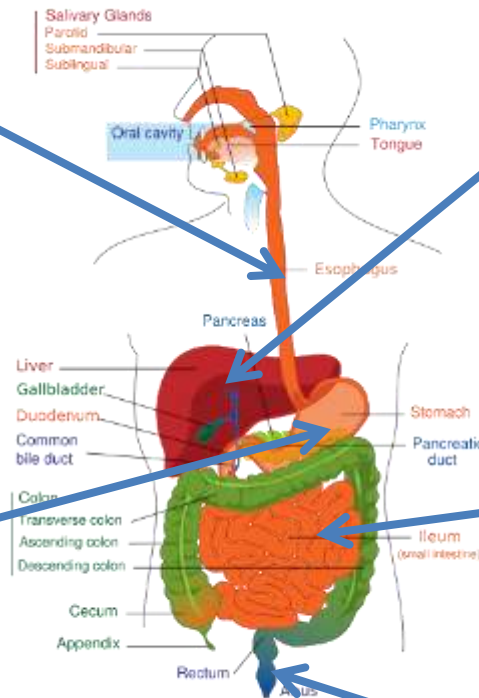
dysfagie, odynofagie
pyroza, regurgitace,
hematemeza

Ikterus, nechutenství,
Meteorismus, acholická
stolice, hematemeza,
melena

Pocit plnosti, tlak v epig.,
ructus, nechutenství,
nausea, vomitus,
hematemeza, melena

Meteorismus, borborygmy
Flatulence, obstipace,
Diarhoea, enteroragie

Tenezmy, inkontinence
enteroragie

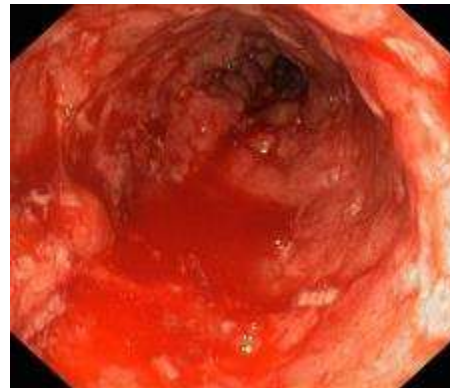

Bolest břicha

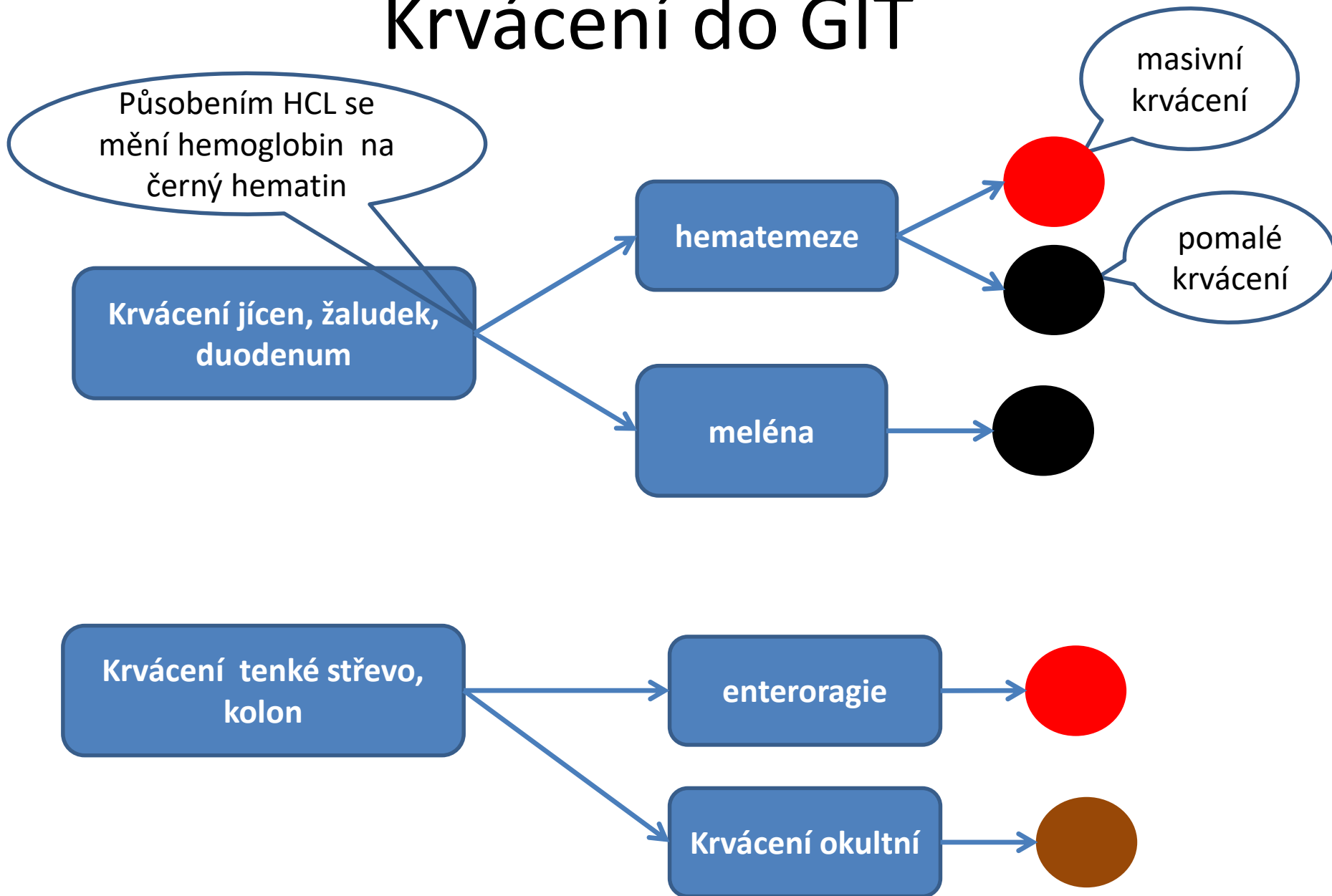
- Bolest po jídle (časná) x nalačno (pozdní)
- Závislost na příjmu potravy, druh potravy. Tučné jídlo – žlučnickové potíže, bílkoviny i tuk pankreas, mléko laktozová intol.
- Úlevová poloha žaludeční vřed vleže, pankreatitida v předklonu, cholecystitida vleže naboku skrčený, esofagitida vestoje.

Krvácení do GIT

- Hematemeza
- Melena
- Enteroragie

Krvácení do GIT

- Anamnéza – „symptomy z GIT“
- **Fyzikální vyšetření břicha**
- Pomocné vyšetřovací metody

Základní poznámky

- Vyšetření vleže na zádech
- Mírně pokrčené dkk
- Hkk podél těla

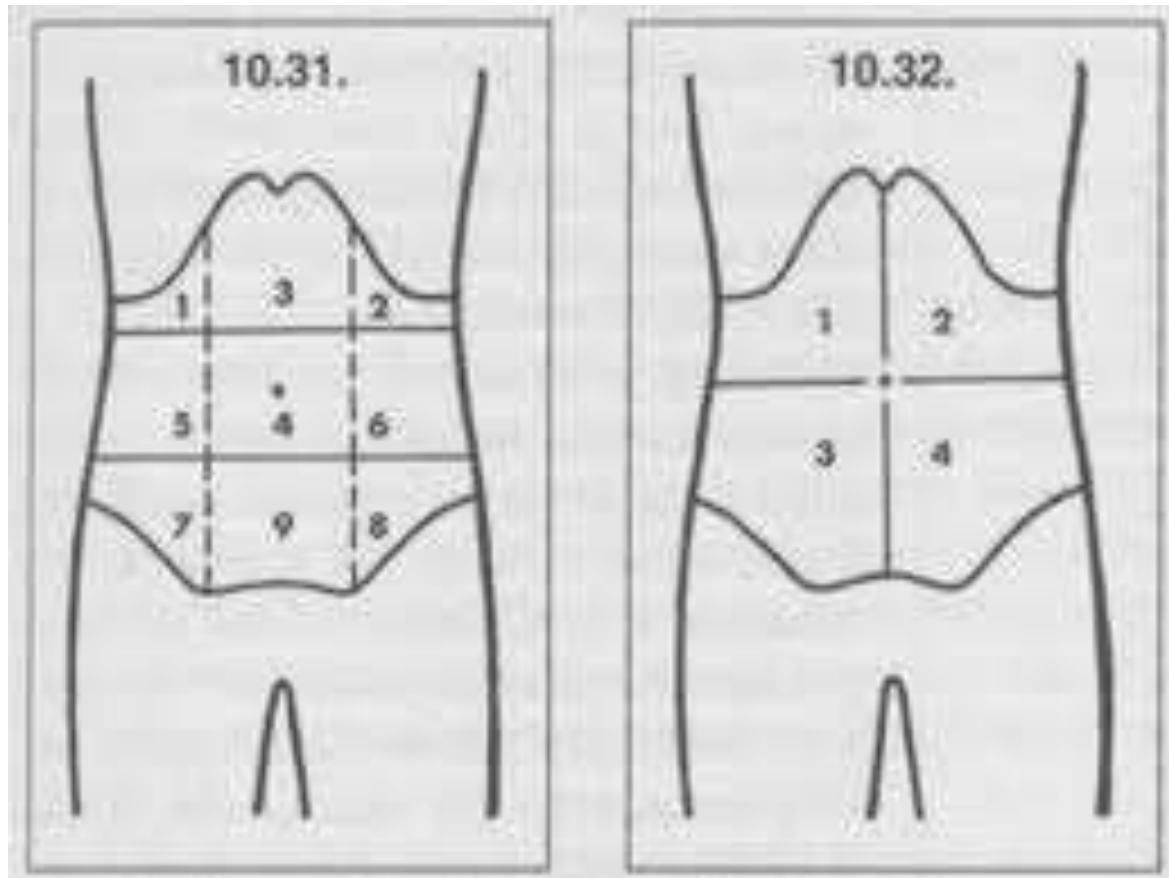
Standard

- Vyšetření ve stoje - kýly, ascites
- Vyšetření na boku - slezina

modifikace

Rozdělení břicha na oblasti

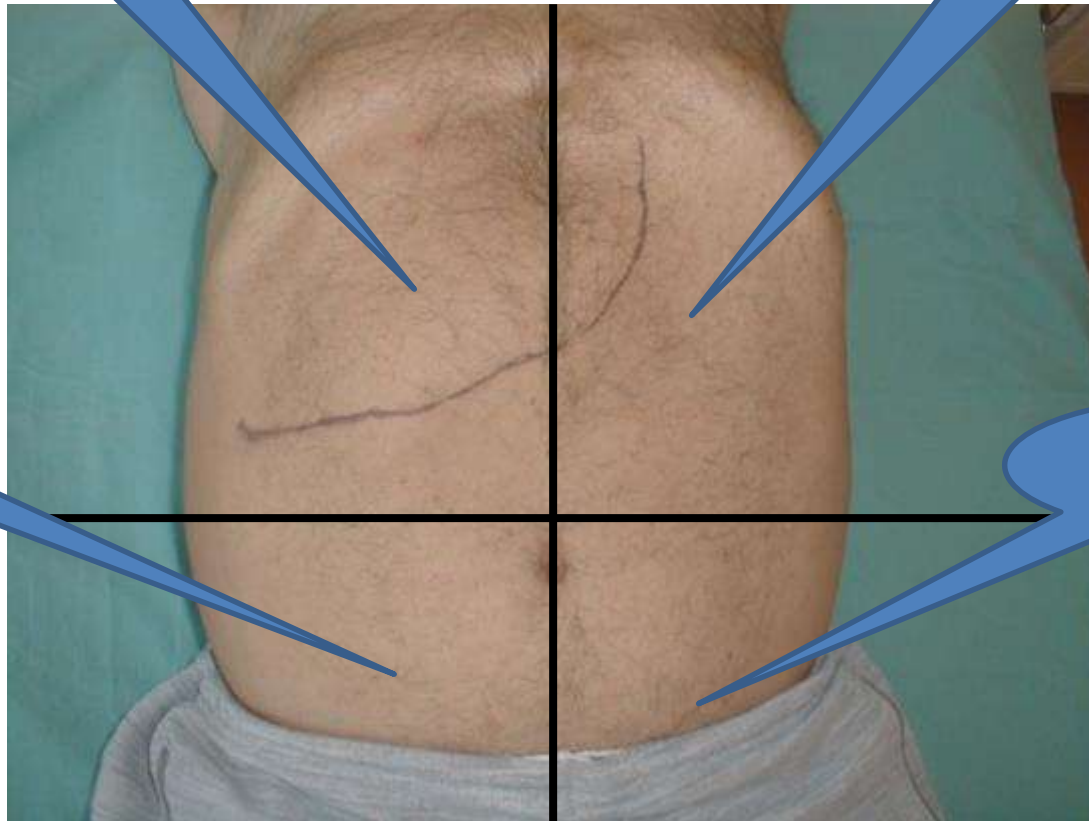
Rozdělení břicha na oblasti

Pravý horní kvadrant

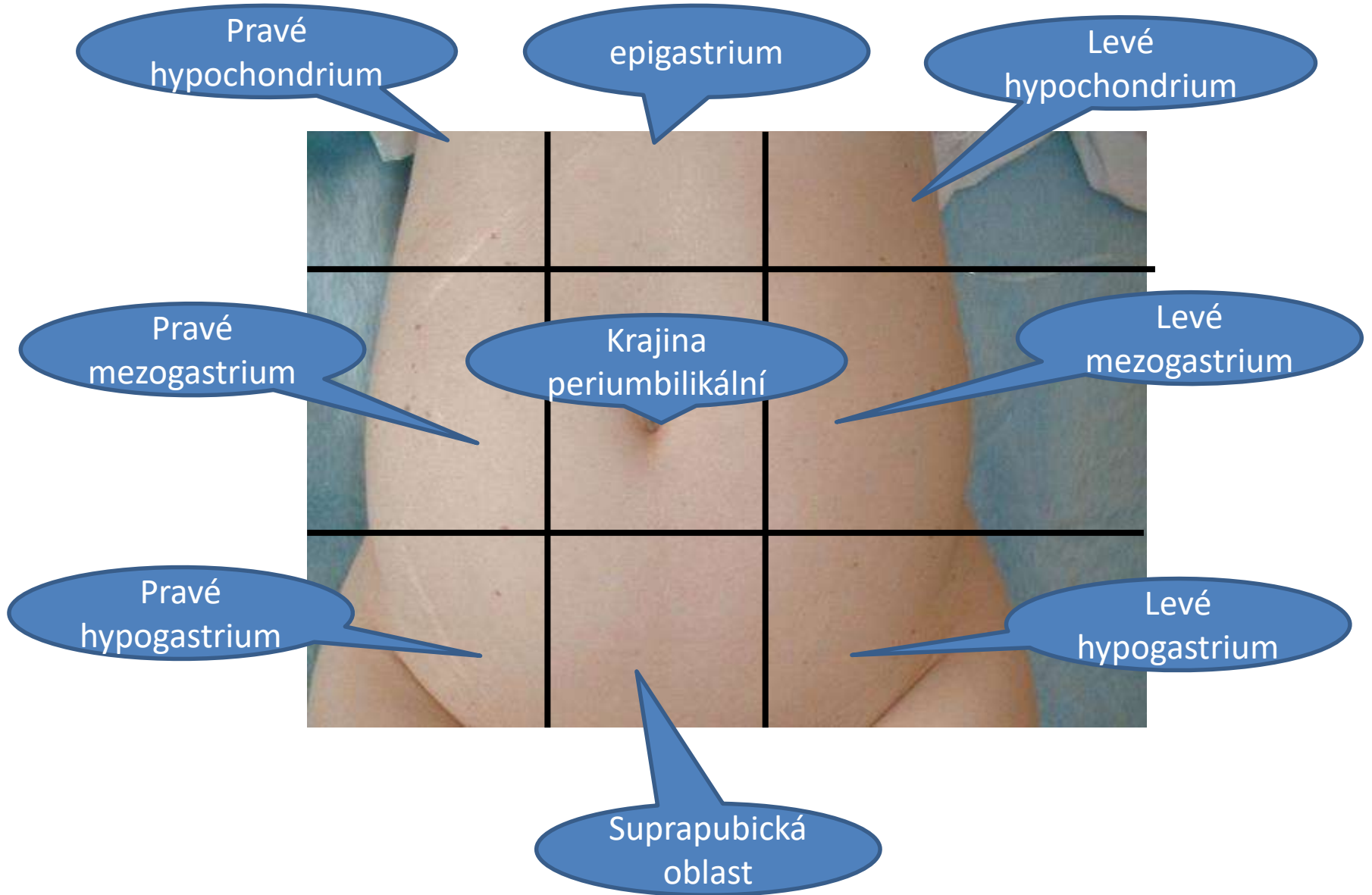
Levý horní kvadrant

Pravý dolní kvadrant

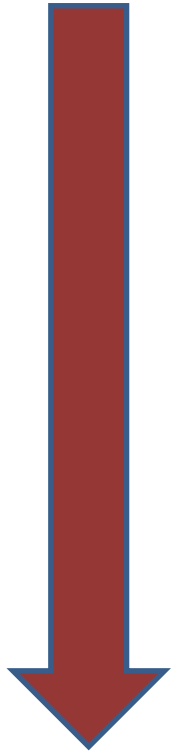
Levý dolní kvadrant

Rozdělní břicha na oblasti

Fyzikální vyšetření

Inspekce

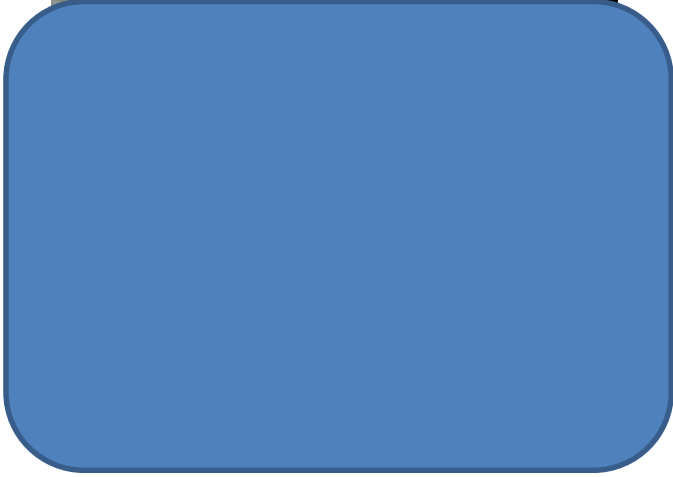
Palpace

Perkuse

Auskultace

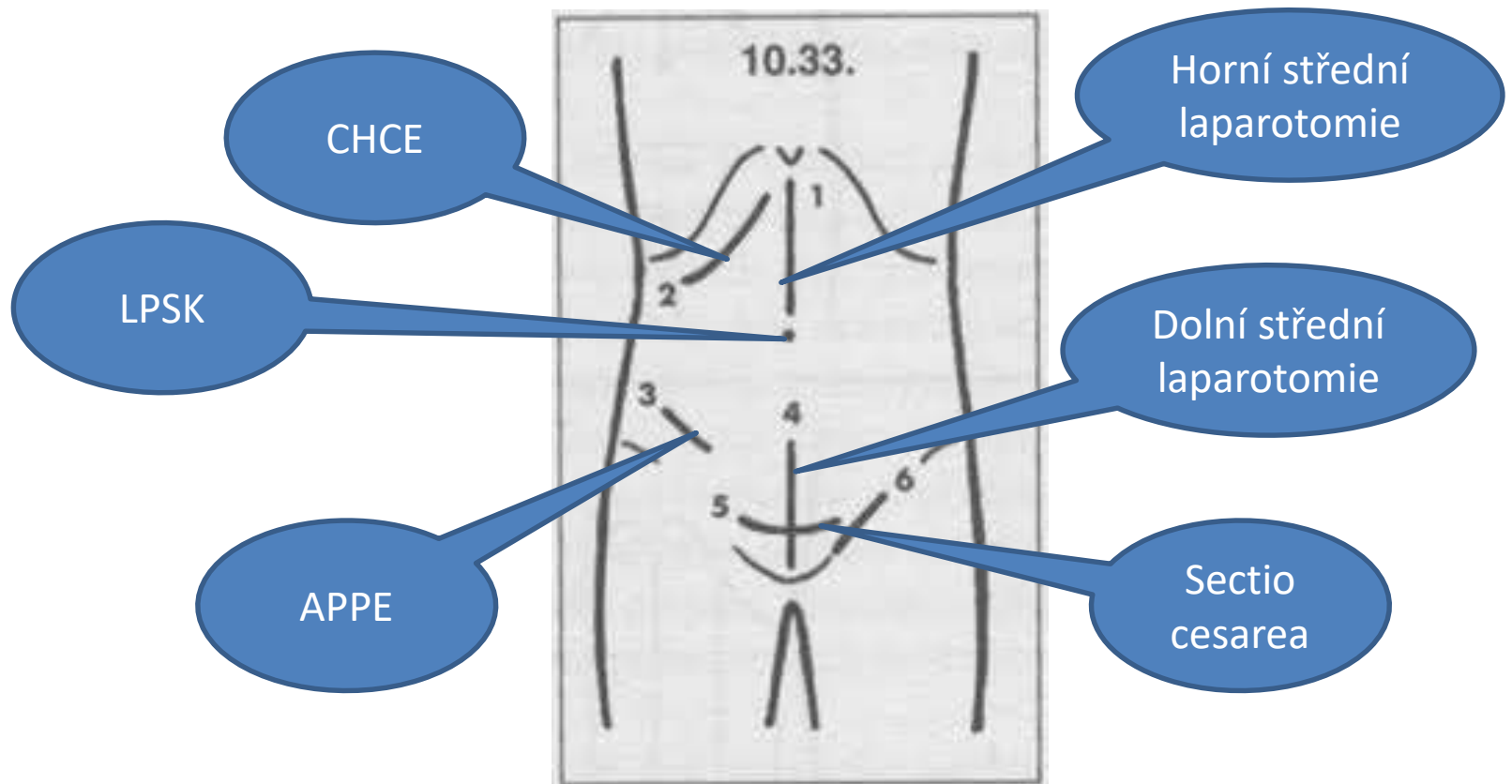
Inspekce břicha

- Vztah roviny břicha k rovině hrudníku (*v niveau, pod niveau, nad niveau*)

Inspekce břicha

- Jizvy na břiše

Inspekce břicha

- Jizvy

CHCE

HSL

CHCE

Inspekce břicha

- Jizvy

Konzervativní hojení rozpadlé laparotomie se střešní píštělí PV 2M

Výsledný stav po chirurgické resekci píštěle

Inspekce břicha

- Striae distenze – pajizévky
- Rychlá změna objemu břicha (těhotenství, obezita, Cushingova nemoc)

Inspekce břicha

- Kolaterální žilní oběh
- Jaterní cirhóza, trombóza porty, Budd-Chiari sy
- Pravostranné srdeční selhání (městnání ve VCI), trombóza VCI

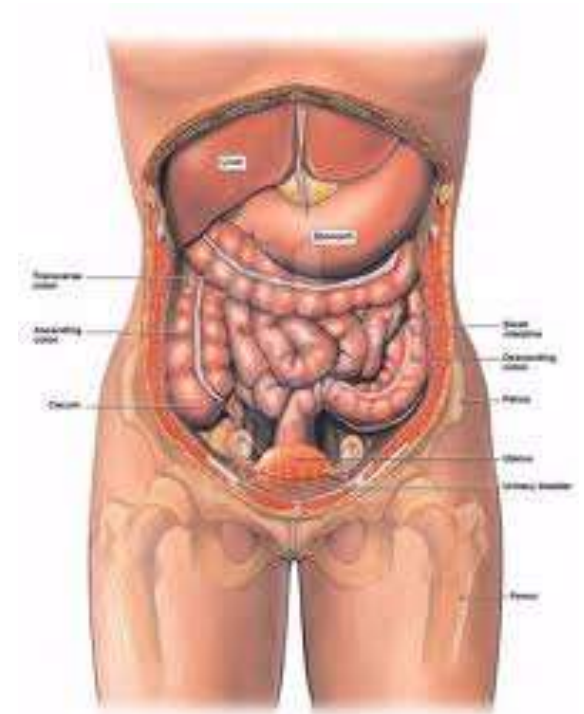

Inspekce břicha

- **Vyklenutí břicha**
- Epigastrium – distenze žaludku, Tu jater
- Pravé hypochondrium – játra, hydropický žlučník
- Levé hypochondrium – slezina
- Hypogastrium – distenze močového měchýře

Meta
hepatis

Inspekce břicha

- Pigmentace a barevné změny

Alergické
projevy -
urtika

Hematomy po
s.c. injekcích

Addisonova
choroba

Sufuze-
Cullenovo
znamení

Pigmentové
névy

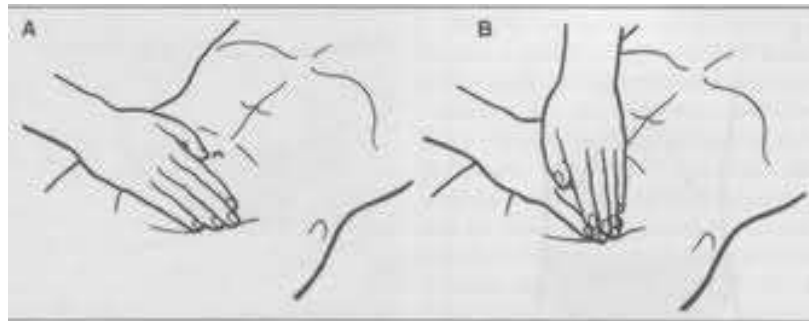
Inspekce břicha

- **Ztužování střevních kliček**
- Viditelná střevní klička s peristaltikou přes břišní stěnu, nejčastěji u hubených při poruchách pasáže u střevní obstrukce
- **Kýly**
- Tříselná, pupeční, v jizvě
- Kýlní branka, repozice, velikost, bolestivost
- Vyšetření ve stoje, při zakašlání

Palpace břicha

- Nejdůležitější metoda vyšetření břicha
- Povrchová palpace, hluboká palpace
- Zahájení mimo podezřelou nebo bolestivou oblast
- Odvedení pozornosti pacienta

Obr. 10.37. Palpace břicha; A – povrchní; B – bimanuální

Palpace břicha

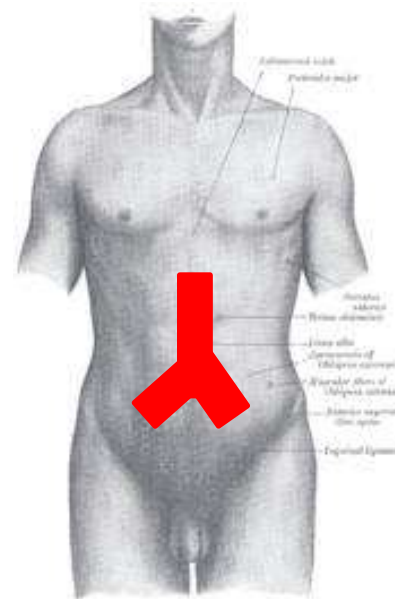
- Hmatné rezistence
- Lokalizace
- Velikost, tvar, povrch
- Konzistence – měkký, polotuhý, tuhý, tvrdý
- Bolestivost
- Souhyb s dýcháním, pulzace

Palpace břicha - bolestivost

- Fysiologický nále z – elastický odpor bez rezistencí, bez bolestivosti
- Bolestivá pruhovitá rezistence v levém hypogastriu - spastický kolon descendens

- Solární syndrom
- Iritace břišního sympatiku
- Palpační bolestivost v průběhu Ao

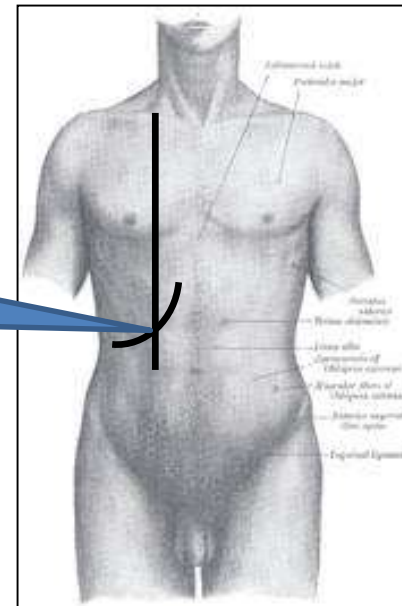
Palpace břicha - bolestivost

- Onemocnění apendixu a céka
- McBurney bod

- Onemocnění žlučníku
- Normálně není žlučník hmatný
- Murphyho příznak
- Curvoisierovo znamení

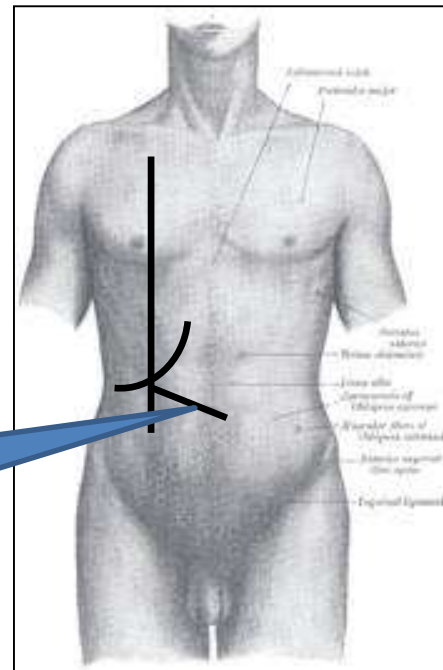
Žlučníkový bod

Palpace břicha - bolestivost

- Duodenální bod
- Onemocnění duodena a hlavy slinivky

Střed spojnice mezi
pupkem a žlučnickovým
bodem

- Carnettův příznak, manévr
- Bolestivost břišní stěny, zvýraznění palpační citlivosti při napnutí stěny

Palpace břicha - bolestivost

- **Peritoneální dráždění** – příznak náhlé příhody **břišní!** (*perforace, krytá perforace, cholecystitida, apendicitida, divertikulitida*)
- **Défense musculaire** – reflexní kontrakce svalů břišní stěny s difúzně nebo místně zvýšeným napětím břišní stěny.
- **Pleniésovo znamení** – poklepem na břicho pacienta vyvoláme bolest.
- **Blumbergovo znamení** – stlačíme břišní stěnu v místě předpokládaného zánětu, následným uvolněním stlačení vyvoláme v místě zánětu bolest.
- **Rovsingovo znamení** – stlačíme břišní stěnu kontralaterálně k místu předpokládaného zánětu, následným uvolněním stlačení opět vyvoláme v místě zánětu bolest.

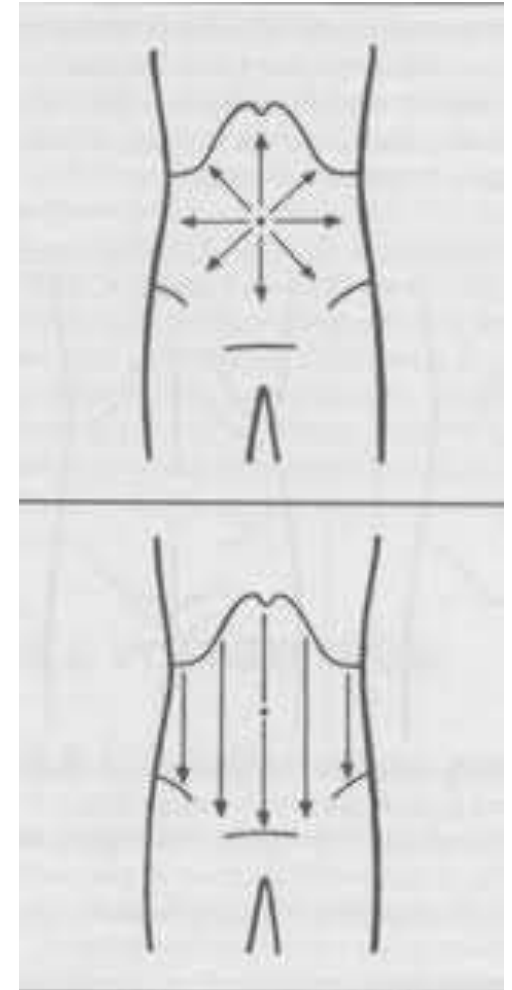

Palpace břicha – tračník, slinivka, žaludek, aorta

Perkuse břicha

- Diferencovaný bubínkový poklep
- Čím vyšší napětí dutého orgánu, tím vyšší tón
- Odlišení tekutiny(ascites) od meteorismu
- Pokleповé ztemnění – játra, slezina, tekutina, rezistence
- Technika poklepu – síla úhozu, přítlak pokleповého prstu, směry poklepu

Perkuse břicha

Pokleповé
ztemnění jícra

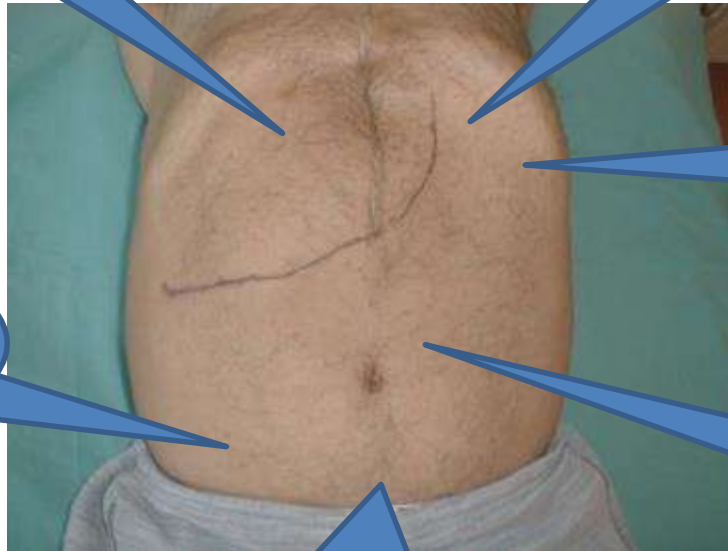
Vysoký bubínkový
– žaludeční
bublina

Pokleповé
ztemnění -
splenomegali
e

Vysoký bubínkový
– rozepjaté cekum

Diferencovaně
bubínkový -
střeva

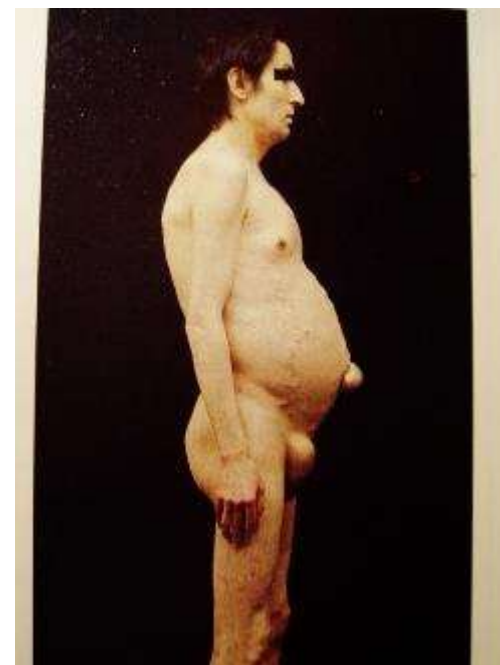
Temný poklep a
vyklenutí –
močová retence

Perkuse břicha - ascites

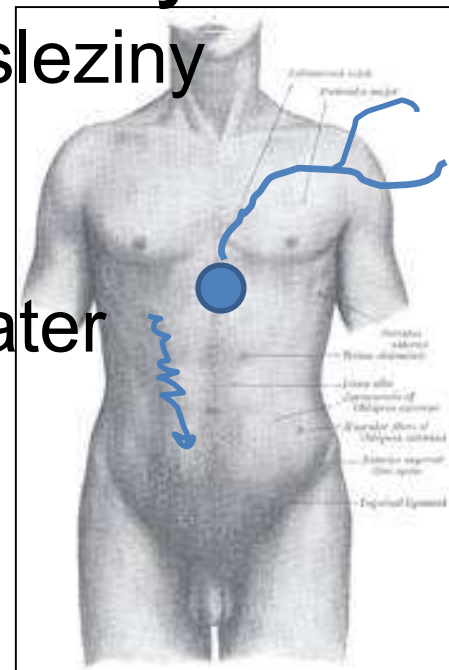
- **Přítomnost tekutiny v dutině břišní**
- Jaterní cirhoza, pravostranné srdeční selhání, karcinoma peritonea, gynekologické tumory, hypoalbuminemie
- Obsah tekutiny 500ml – 40l
- Vyklepat lze cca 1000ml a více
- Pokleповé ztemnění nad tekutinou kranálně konkávní
- Undulace ascitu
- Vyšetření vestoje

Temný poklep

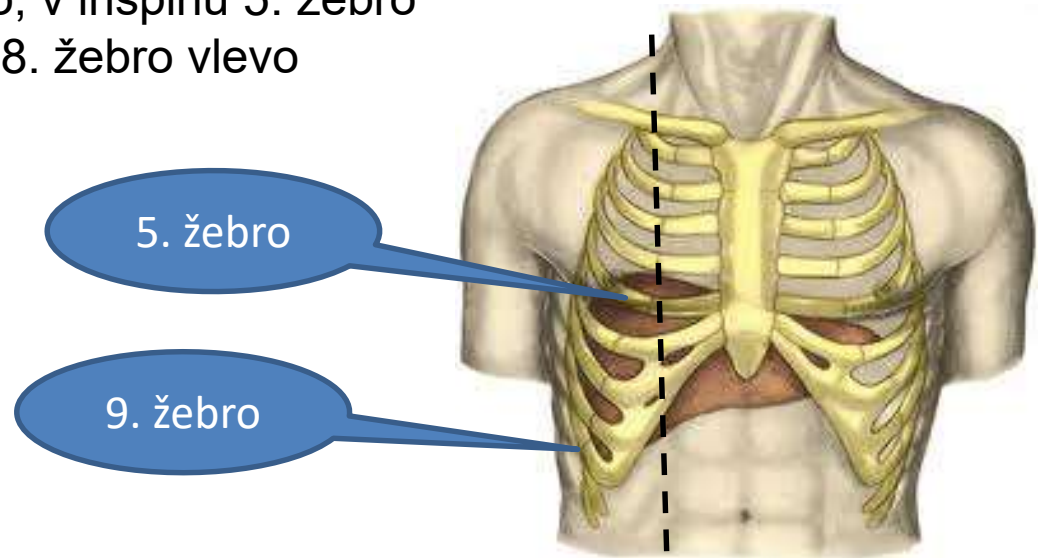
Auskultace břicha

- Poslech střevní peristaltiky
- Zvýraznění škroukání, kovové zvuky, šplíchoty při **mechanickém ileu**
- Hrobové ticho – **paralytický ileus**, NPB
- Šelesty cévního původu – **aneurysma aorty**
- **Třecí šelest** při zánětu pouzdra jater, sleziny
- **Škrábací šelest** – vyšetření velikosti jater
Zeslabení šelestu značí konec okraje jater

Vyšetření jater

- Horní okraj v expiriu 4. žebro, v inspiriu 5. žebro
- Dolní okraj 9. žebro vpravo, 8. žebro vlevo

- Vyšetření pohledem jen u zvětšených jater a hubených
- Vyšetření pohmatem základní metoda
- Vyšetření poklepem doplňuje pohmat, určení velikosti jater, mdc čára
- Vyšetření poslechem doplňkové – škrábací šelest, cévní šelesty

Vyšetření jater - palpace

- **Velikost** (*vyšetření v inspiriu, horní okraj poklepem, dolní pohmatem, norma 8-12cm*)
- **Okraj** (*ostrý, patologie: oblý, hrbolatý*)
- **Konzistence** (*I. Měkká pružná, II. Tužší, pružná „městnavá“, III. Tuhá nepružná (cirhoza) IV. Tvrdá „kamenná“ játra (rakovina)*)
- **Povrch**
- **Citlivost** (*bolestivost u městnavých jater, virové hepatitidy*)
- **Pulzace jater** (*přenesená z aorty, nedomykavost trikusp. chl.*)
- **Hepatojugulární reflux** (*u venostatických jater*)

Vyšetření jater – perkuse

- Základní postup pro určení velikosti jater!
- Velikost jater je vzdálenost mezi horním a dolním okrajem.

Přesahování jater přes žeberní oblouk neříká nic o jejich velikosti!

(nízký stav bránice u emfyzemu,

pohrudniční výpotek)

- Chileiditiho syndrom, Riedelův lalok, postavení jater na hranu

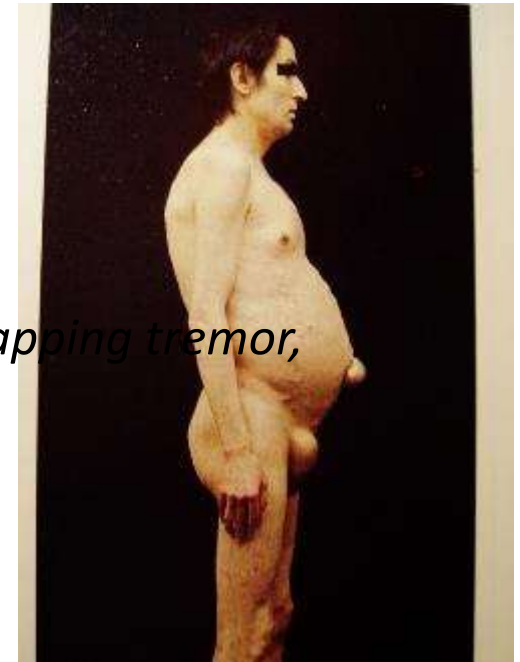

Vyšetření jater - poslech

- Třecí šelest vyvolaný dýcháním – perihepatitida
- Cévní šelest související s pulzací – hemangiom, rozšíření umbilikálních žil u portální hypertenze
- „Škrábací“ šelest k určení velikosti jater

Příznaky onemocnění jater

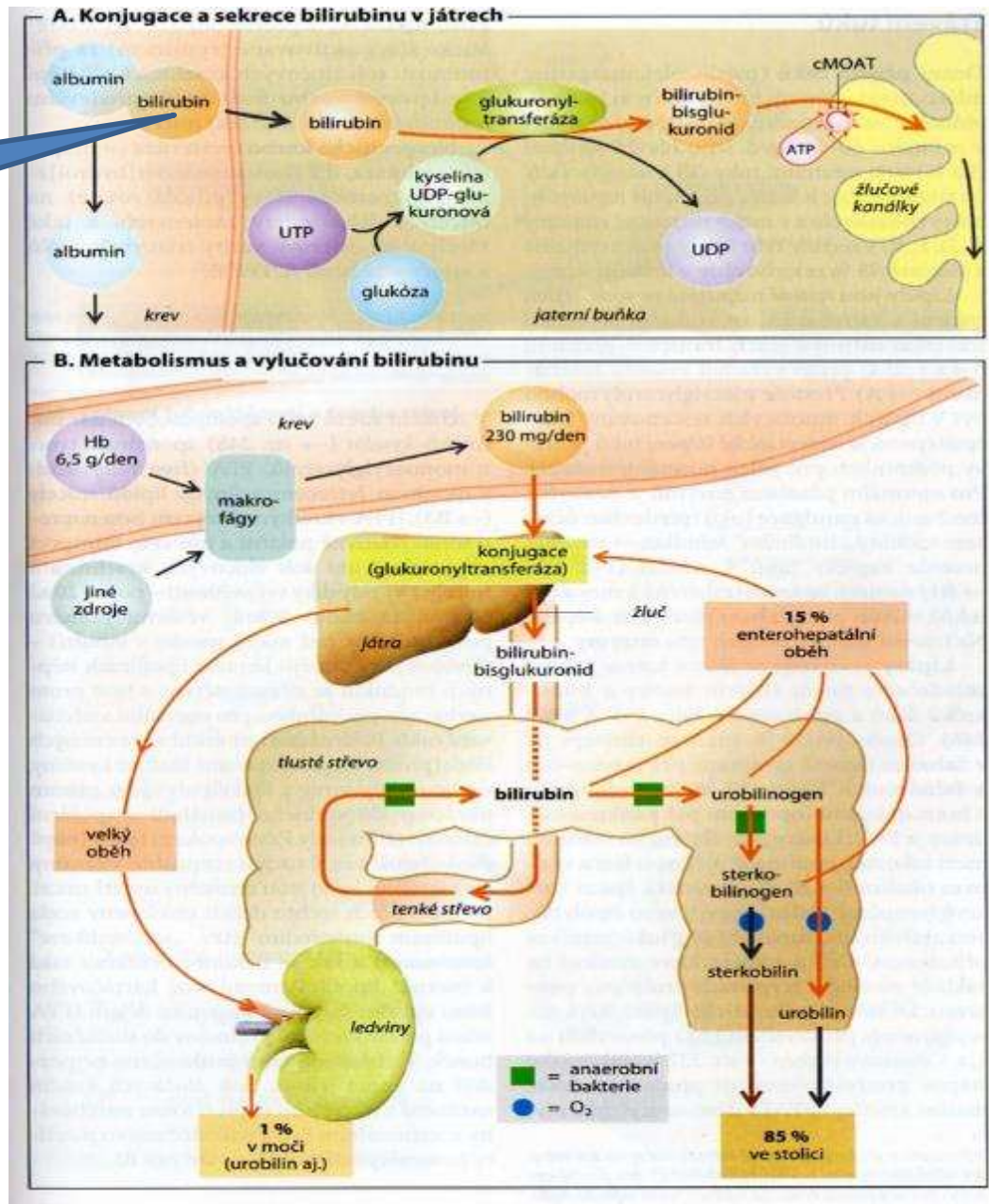
- Žloutenka – ikterus
- Ascites
- Otoky
- Malnutrice
- Krvácivé projevy (*sufuze, krvácení do GIT*)
- Jaterní encefalopatie (*mávavý třes – flapping tremor, konstrukční apraxie, koma a foetor hepaticus*)
- Dyspepsie

Nekonj bilirubin vstupuje k další metabolizaci do jater

Při rozpadu ery se uvolňuje HEM, z kterého vzniká nekonj. bilirubin

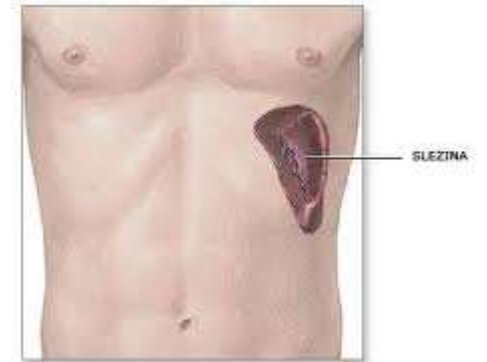

Diferenciální diagnóza Ikteru

ikterus	Bili nekonjug	Bili konjug	Stolice	UBG v moči	Bili v moči	ALP
prehepatální	Zvýšený	Normální	Tmavá	+	-	-
hepatální	zvýšený	Zvýšený	Světlá	+	+	++
poshepatální	Mírně zvýšený	zvýšený	acholická	-	+	+++

Vyšetření sleziny

- Podélnou osou sleduje průběh 10. žebra
- Normálně nepřesahuje žeberní oblouk
- Slezina je hmatná jen za patologických stavů
- Palpace je základní vyšetřovací postup
- Souhyb s dýcháním – slezina „naráží“

adam.com

Normal spleen

Splenomegaly

Příčiny splenomegalie

- Oběhové poruchy – trombozy v. lienalis
- Hyperplazie dřeně – krevní nemoci (hemolýza)
- Infekční choroby
- Infiltrativní procesy
- Metabolické střádací nemoci
- Nádory sleziny (lymfomy)

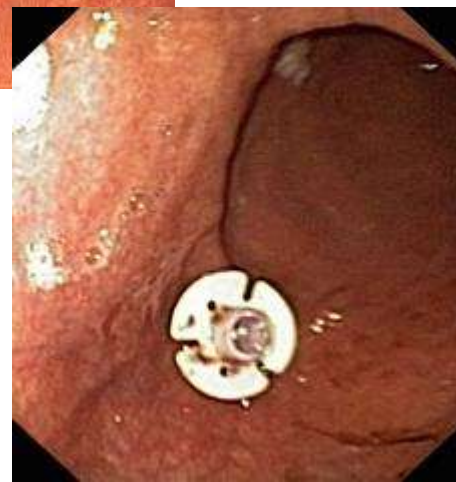
- Anamnéza – „symptomy z GIT“
- Fyzikální vyšetření břicha
- **Pomocné vyšetřovací metody**

Laboratorní metody

- KO a koagulace
- **Biochemie** (*urea, kreat, ionty, bili, JT, alb, celk bilk, crp, ams, lps, fe, tag, chol, vit B12, gly, Ca, onkomarkery*)
- **FOBT**
- **Resorpční testy**
- **Dechové testy**
- **Mikrobiologie**
- **serologie**

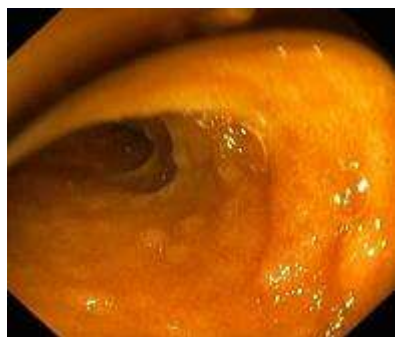
Endoskopické metody

- Gastroskopie
- Vyšetření jícnu, žaludku, duodena

Endoskopické metody

- kolonoskopie

Endoskopické metody

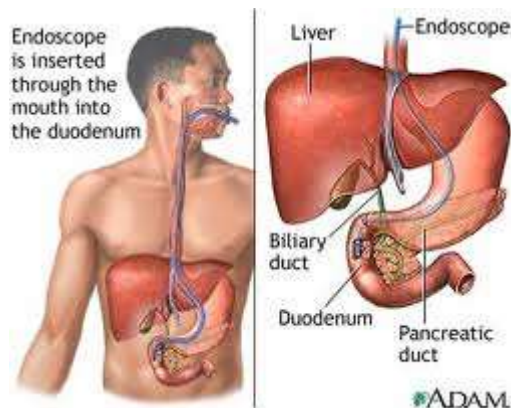
- Enteroskopie

- Endosonografie

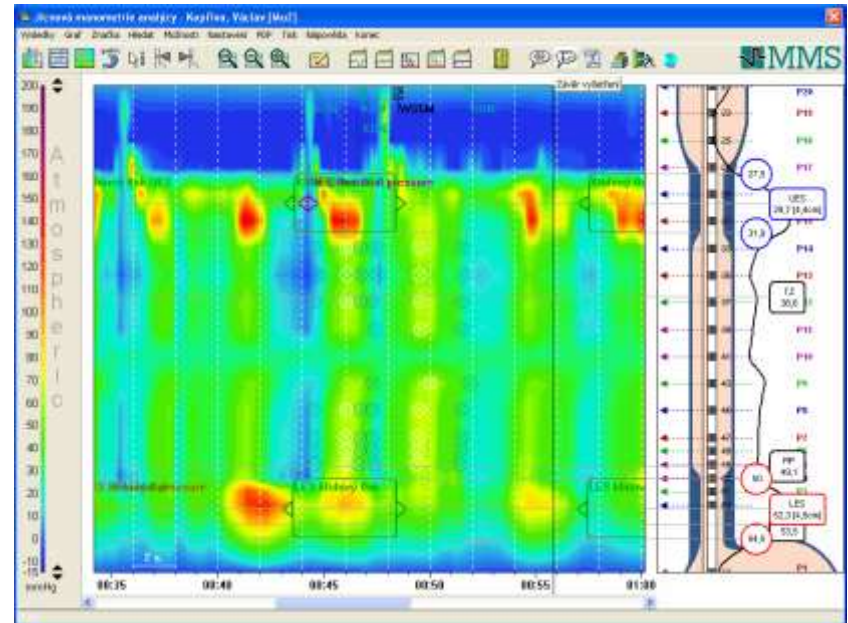

- ERCP

Funkční metody

- pHmetrie
- Jícnová manometrie
- Rektální manometrie
- Dechové testy

Rtg metody

Sono

Prostý snímek
břicha

Irrigografie

Rtg metody

- Enteroklýza, enterografie, pasáž jícnem

Izotopové metody

- HIDA
- Funkce jater, funkce žlučníku

- Evakuace žaludku